

ВПЛИВ ЕКОНОМІЧНИХ КРИЗ НА ЗМІНУ РІВНЯ ФІНАНСОВОЇ ГРАМОТНОСТІ НАСЕЛЕННЯ

О.С. Бондарєв, асп.,

Державний біотехнологічний університет, м. Харків, Україна

Підвищення фінансової грамотності населення виступає сьогодні чи не основним напрямком розбудови заможного суспільства, розвитку фінансових ринків та розширення інвестиційних процесів, а головне – грамотного, тобто ефективного управління особистими фінансами задля зростання добробуту громадян. Фінансова грамотність розглядається як здатність громадян на індивідуальному рівні управляти власними коштами та приймати ефективні коротко- та довгострокові фінансові рішення.

В останні десятиліття фінансових потрясінь та невизначеності як у розвинених, так і в країнах, що розвиваються, зростає занепокоєність рівнем фінансової грамотності громадян з боку урядів, регулюючих органів, установ та наукових шкіл. Рівень фінансових знань населення, а також відносини і поведінка, що виникають, мають сильний вплив на загальні економічні умови, особливо в період глобальної фінансової кризи. Нестабільність економіки та поточний стан світового фінансового середовища у різних країнах світу позначили важливість фінансових можливостей не лише з індивідуального, але й із глобального погляду. Підприємливість та фінансова грамотність були визнані ключовою навичкою для людей, які залучені до все більш складних фінансових сценаріїв сучасного життя [1].

Європейський вибір України зумовлює зміни в політичному та економічному житті країни. Водночас має відбутися і соціокультурна трансформація – зміна мислення та поведінки населення України. Обов'язковою складовою цієї трансформації є фінансова грамотність – те, як ми ставимося до грошей, управляємо фінансами і плануємо майбутній добробут. Сьогодні у світі спрямовується багато зусиль на підвищення фінансової грамотності населення. Поглибленню фінансових знань, умінь і навичок населення з ефективного управління особистими фінансами приділяють увагу як у країнах, що розвиваються, так і в країнах із розвинутою ринковою економікою [2].

Покращення фінансової грамотності населення країни сприяє зростанню користування фінансовими послугами. Фінансово обізнане населення розуміється на видах фінансових установ, знає, які види фінансових послуг доречні за різних життєвих обставин; збільшенню

дистанційного споживання фінансових послуг (без відвідування відділень банків та небанківських фінансових установ). Таке користування фінансовими послугами, особливо цифровими, дозволяє підвищити ефективність управління особистими фінансами; поінформованості споживачів про свої права, способи їхнього захисту; здатності відрізнити шахрайські чи маніпулятивні фінансові продукти. Фінансово грамотне населення добре усвідомлює коло обов'язків, що набуваються при укладанні договорів з фінансовими установами.; зростанню фінансової інклюзії через промотування користування фінансовими послугами самими споживачами. Обізнані споживачі – найкращі амбасадори фінансових продуктів для інших потенційних споживачів [2].

Враховуючи вищезазначені чинники, вища фінансова грамотність населення дає змогу зробити стійкішим фінансовий сектор країни. Розвиток фінансових інститутів і фінансового ринку позитивно впливає на соціально-економічний розвиток країни та добробут її населення. У свою чергу, населення, поряд з різнорідними фінансовими установами, є важливим учасником фінансового ринку. Ступінь активності першого, види та зміст дій визначаються рівнем його фінансової грамотності.

Задля вирішення проблеми регуляторами ринку була розроблена «Стратегія розвитку фінансового сектору України до 2025 року», де однією з пріоритетних стратегічних цілей визначено підвищення фінансової грамотності населення. Зараз громадяни України в період складної політично-економічної ситуації, в умовах російсько-української війни як ніколи піклуються про свій фінансовий стан і замислюється на тими питаннями та проблемами, які не турбували в період мирного життя та економічного зростання. Це дає населенню певного знання, розуміння правильності чи неправильності дій у минулому, іншого відношення до цінностей, а також змінює мислення населення стосовно майбутньої фінансової незалежності. Тим самим загальний рівень фінансовою грамотності та фінансової культури населення змінюється.

Список використаних джерел

1. Стратегія розвитку фінансового сектору України до 2025 року. URL: <https://bank.gov.ua/ua/about/develop-strategy>.
2. Куцяк В.О. Вплив поведінкової економіки та асиметричності інформації на прийняття особистих фінансових рішень в сучасних умовах господарювання // Ефективна економіка. 2022. С. 121-129.